

До Конституционния съд на

Република България

По к. д. 3/2022

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Венцислав Л. Петров,

Юридически факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Уважаеми конституционни съдии,

Във връзка с поканата към мен, обективизирана в Определение от 22.03.2022 г., си позволявам да изложа становището си по цитираното тълкувателно дело. Благодаря за предоставената възможност да сторя това.

Предмет на делото са разпоредбите на § 5 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Семейния кодекс, обнародван в ДВ, бр. 103 от 04.12.2020 г. (ЗИД на СК). Направено е искане от омбудсмана на Република България за обявяване на противоконституционност на цитираните разпоредби поради противоречие с чл. 4, ал. 1 и чл. 14 от Конституцията на Република България.

Съгласно чл. 62, ал. 1 СК съпругът на майката може да оспори, че е баща на детето, като докаже, че то не е могло да бъде заченато от него. Този иск може да бъде предявен до изтичането на една година от узнаване на раждането. Ако обстоятелствата, опровергаващи бащинството, са узнати по-късно по независещи от ищеца причини, искът може да бъде предявен до изтичане на една година от узнаване на тези обстоятелства, но не по-късно от навършване на пълнолетие на детето. Съдът решава спора, като взема предвид интереса на детето.

Съгласно чл. 62, ал. 5 трето лице, което твърди, че е биологичен баща на детето, може да оспори бащинството до изтичане на една година от узнаването на раждането. Този иск задължително се съединява с иск за установяване на произход. Съдът решава спора, като взема предвид интереса на детето.

Съгласно § 5 от ПРЗ на ЗИД на СК за лицата, за които обстоятелствата, обуславящи правото на иск по чл. 62, ал. 1, изречение трето и ал. 5, изречение първо, са били налице преди влизането в сила на този закон, сроковете за предявяване на съответните иски текат от влизането в сила на закона.

Искането за обявяване на противоконституционност засяга само последната разпоредба, а не и разпоредбите на чл. 62, ал. 1, изр. трето и ал. 5 СК. Анализът на посочената ПЗР обаче неизменно включва и тяхното разглеждане.

Изменението в чл. 62, ал. 1 СК създаде възможност за презумптивния баща да оспори презумпцията за бащинство дори и след изтичане на едногодишния срок от узнаване за раждането. Тази негова възможност все пак е ограничена до навършване на пълнолетие на детето.

Новата алинея 5 на чл. 62 СК разшири активната легитимация по иска за оспорване на бащинство, давайки такава и на трето лице от мъжки пол, което твърди, че е баща на детето. Тук липсва ограничаване на това право до навършване на пълнолетие на детето. Този пропуск може да бъде предмет на самостоятелна критика; на него по необходимост е обърнато внимание в настоящото изложение.

Оспорената от омбудсмана разпоредба всъщност съдържа две несамостоятелни норми – първо, по отношение на срока относно правото на иск по чл. 62, ал. 1, изречение трето и второ, по отношение на срока относно правото на иск по чл. 62, ал. 5. Поради това следва да бъде даден отговор на въпроса дали е противоконституционна всяка една от тях.

1. Първата част на оспорената разпоредба урежда, че едногодишният срок от узнаване на обстоятелствата, опровергаващи бащинството, в който презумптивният баща има право да предяви иск за оспорване на бащинство, когато тези обстоятелства са били налице преди влизане в сила на ЗИД на СК, тече от влизането му в сила.

Омбудсманът твърди, че в случая е налице противоречие с Конституцията на Република България (чл. 4, ал. 1 и чл. 14), основно поради уреденото обратно действие. Следва да се има предвид, че аргументацията в искането на Омбудсмана е фокусирана предимно върху срока по чл. 62, ал. 5, а не върху срока по чл. 62, ал. 1, изр. трето СК. Все пак може да се приеме, че и за него се отнасят изложените в определението

аргументи за засягане на стабилитета на установените родствени връзки (с. 2), за застрашаване на емоционалните връзки между децата и техните близки (с. 2), за засягане на вече придобити и упражнявани родителски права (с. 4), за нарушаване на правото на детето на стабилна и сигурна семейна среда (с. 5).

Посочените аргументи в полза на виждането за противоконституционност, изложени в становището на Омбудсмана, не могат да бъдат споделени по отношение на действието върху заварени правоотношения на чл. 62, ал. 1, изр. трето СК.

За да се докаже този извод, трябва да бъдат разгледани самостоятелно двете насоки, от които би могъл да се изведе аргумент за противоречие с Основния закон. На първо място, това е възможното твърдение за противоконституционност на самата разпоредба на чл. 62, ал. 1, изр. трето СК, към която препраща оспореният параграф 5. На второ място, това би могла да бъде тезата, че макар разпоредбата на чл. 62, ал. 1, изр. трето СК да не противоречи на Конституцията, то разпростирането на действието ѝ върху заварени правоотношения е противоконституционно. Двете насоки ще бъдат разгледани последователно.

1.1. Конституционосъобразността на уреждането на такава допълнителна възможност на презумптивния баща, който по-късно е научил за обстоятелствата, опровергаващи бащинството му, не е предмет на настоящото дело. **Въпреки това, с оглед на нуждите на настоящия анализ, следва да се посочи, че установяването на правилото на чл. 62, ал. 1, изр. трето СК следва да се приветства по следните съображения:**

На първо място, с него се дава защита на съпруга, който поради добросъвестност не е предявил иск за оспорване на бащинството в преклузивния едногодишен срок от узнаване за раждането. Зачеването на дете е обстоятелство с подчертано интимен характер; то е свързано с извънбрачна сексуална връзка на майката, която връзка е житейски обяснимо да остане в тайна по отношение на съпруга. Научавайки по-късно за нея, той би бил лишен от възможността да се освободи от правните последици на презумпцията за бащинство. Тази презумпция създава за него множество правни задължения (за упражняване на родителски права, за издръжка), както и до голяма степен предопределя към кого ще премине неговото имущество след смъртта му (арг. от чл. 5 и от чл. 28 и сл. ЗН); поради това интересът на презумптивния баща от оспорване не следва да бъде подценяван.

На второ място, тази възможност е проявление на принципа на истинността – един от двата основни принципа в материята на произхода¹. Този принцип следва да се разглежда като не по-малко важен от принципа на стабилността. Неговата проява и развитие в литературата се свързва с модернизиранието на семейното право на европейските държави, в това число и на България². Съгласно този принцип правната уредба следва да обезпечи ефективни възможности за оспорване на установения произход, ако той не отговаря на истинския.

На трето място, такава възможност е уредена в законодателствата на редица европейски държави – в *германското* (съгласно пар. 1600b, ал. 1 от Германския граждански кодекс срокът за оспорване на бащинството започва да тече когато титулярът на правото на оспорване научи за обстоятелствата, които опровергават бащинството), *австрийското* (според чл. 153, ал. 1 от Австрийския граждански законник искът за оспорване на бащинство може да бъде предявен от съпруга на майката в двугодишен срок от узнаване на релевантните обстоятелства), *швейцарското* (чл. 256, ал. 1 от Швейцарския граждански кодекс свързва началото на срока с узнаването от презумптивния баща, че не е биологичен такъв или че друг мъж е имал сексуален контакт с майката около датата на зачеването), *италианското* (в чл. 244 от Италианския граждански кодекс е установено, че ако съпругът докаже, че не е знаел за своята импотентност или за изневярата на съпругата си към момента на зачеването, срокът му за оспорване на бащинство тече от деня на узнаването), *испанското* (чл. 136, ал. 2 от Испанския граждански кодекс). Очевидно законодателят в голям брой страни както от романския, така и от германския правен кръг, е достигнал до извода за необходимостта срокът за оспорване на презумпцията от презумптивния баща да се детерминира не единствено от узнаване за раждането, но и от научаване на обстоятелствата, които могат да доведат до формиране на обосновано предположение за неосъществяване на презумирания факт. Целта на посочените законодателства по всяка вероятност е да се

¹ Този принцип е признат от доктрината като един от основните в материята на произхода – вж. Ненова, Л. Семейно право на Народна република България. С.: Наука и изкуство, 1977, с. 340; Константинов, Д. Произходът по българското семейно право. С.: Наука и изкуство, 1973, с. 10; Цанкова, Ц. в: Цанкова, Ц., М. Марков, А. Станева, В. Тодорова, Веселин Петров, Е. Балева, Б. Дечева, В. Мичева. Семейен кодекс. Приложен коментар. С.: Труд и право, 2015, с. 229; Матеева, Ек. Семейно право на Република България. С.: ВСУ „Черноризец Храбър“, 2010, с. 325

² Относно забраната за дирене на извънбрачното бащинство и за нейното постепенно преодоляване във Франция, Италия, България вж. Диков, Л. Гражданско право. Т. II. Семейно право. С.: Университетска печатница, 1941, с. 223 и сл.; Ненова, Л. Семейно право на Република България. С.: Софи-Р, 1994, с. 267-269; Константинов, Д. Произходът по българското семейно право. С.: Наука и изкуство, 1973, с. 55-56, както и цитираните от тези автори съчинения

защити интереса на презумптивния баща, както и за да се гарантира възможност за разкриване на действителния произход на детето. Нещо повече, в името на същите тези цели някои европейски законодателства, напр. *руското* (арг. от чл. 52 от Семейния кодекс на Руската федерация), не уреждат срок, в който може да се извърши оспорването на бащинството.

На четвърто място, уреждането на такава възможност съответства на чл. 8 от Европейската конвенция за правата на човека и на практиката на Европейския съд по правата на човека. В делото „Докторов срещу България“ (Жалба № 15074/08) съдът приема, че „... въпреки че изборът на законодателя да ограничи тази възможност във времето, не може да бъде квалифициран като нерационален или произволен, Съдът констатира, че същият не може да се смята за пропорционален предвид заложените конкретни интереси и неотклонния подход, който той неизменно следва.. По-конкретно, законодателят не е предвидил никаква процедура, която би позволила разглеждането на индивидуалните обстоятелства на лица, които, подобно на жалбоподателя, са пропуснали законоустановения преклузивен срок поради независещи от тях причини“.

На пето, но не на последно място, от телеологическа гледна точка удължаването във времето на тази възможност е в интерес и на детето – тя открива по-широко пътя към установяване на неговия истински произход от баща. Следователно, уреждането ѝ може да се разглежда като закрила на интереса на детето по смисъла на чл. 14 от Конституцията, т.е. да обоснове не противоконституционност на разпоредбата на чл. 62, ал. 1, изр. трето СК, а точно обратното.

В полза на виждането за конституционностьобразност на изменението в чл. 62, ал.1 СК е и установеният краен срок, в който презумптивният баща може да оспори предположението за бащинство – до навършването на пълнолетие на детето. По този начин е отдаден дан и на принципа на стабилността на произхода и е намерено златното сечение между изискването на сигурност в гражданското състояние на детето и необходимостта от установяване на истинския му произход.

Следователно, противоконституционност на разпоредбата на § 5 от ПЗР на ЗИД на СК не може да бъде изведена от обстоятелството, че с нея се урежда темпоралното действие на чл. 62, ал.1, изр. трето СК, понеже последната разпоредба не противоречи на никоя разпоредба на Конституцията.

1.2. На следващо място, би могъл да се изследва въпросът дали оспорената разпоредба от ПЗР на ЗИД не противоречи на Конституцията от гледна точка именно на действието си върху заварени правоотношения (а не с оглед на връзката си с чл. 62, ал. 1, изр. трето СК). И тук следва да бъде предпочетен отрицателният отговор. Напротив, по този начин оспорената разпоредба създава еднакво третиране в полза на презумптивните бащи. Ако на изменението не бе придадено действие върху заварените правоотношения, именно тогава би било налице противоречие с чл. 6, ал. 2 от Конституцията – презумптивни бащи биха били третирани по различен начин с оглед на обстоятелството кога са разбрали за опровергаващите бащинството обстоятелства – дали преди или след декември 2019 г. (ЗИН е обнародван на 04.12.2020 г., влиза в сила на 07.12.2020 г. и ако не бе налице оспорената разпоредба, презумптивният баща би могъл да предяви иск само е научил за опровергаващите обстоятелства година назад във времето, т.е. през декември 2019 г.). Подобно неравноправно третиране на една и съща категория лица – презумптивни бащи, научили по-късно от година след узнаване за раждането за обстоятелства, опровергаващи бащинството им – би било не само несправедливо и лишено от социално оправдание; то би било и противоконституционно.

Не могат да бъдат споделени и мотивите на Омбудсмана на Република България, изложени на с. 3-6 от искането, изведени от РКС 9/2020 и свързани с анализ на допустимостта на обратното действие. На първо място, в случая се касае не за същинско обратно действие, а за действие върху заварени правоотношения (несъщинско обратно действие)³. С влизане в сила на разглежданата ПЗР се извършва преквалификация на заварените юридически факти не от момента на възникването им, а само бъдещото им, следващо влизането в сила на ЗИД действие. Впрочем, на друго място в искането на Омбудсмана изрично се казва, че в случая е налице несъщинско обратно действие. На второ място, както се приема и от Омбудсмана, цитираното решение не отрича възможността за придаване на обратно действие на закона (*per argumentum a fortiori* – и на несъщинско обратно действие). Освен това, то е фокусирано върху съвсем различен предмет – конституционната нетърпимост (по думите на КС) на създаването на

³ Разграничението между двете е проведено детайлно от Русчев, Ив. Нормативните актове – източник на частното право. С.: Албатрос, 2010, с. 272 и сл. Според автора действието върху заварени правоотношения не е никакъв самостоятелен вид действие на нормативните актове – върху заварените правоотношения нормативен акт може да има или обратно действие, или действие за в бъдеще. Във втория случай нормативният акт урежда само онези елементи от завареното правоотношение, които възникват след влизането му в сила или които са се породили, но не са приключили преди това – цит. съч., с. 274. В разглеждания тук случай като че ли става въпрос за последната хипотеза.

неблагоприятни правни последици за лицата, чието поведение е било съобразено с действащата нормативна уредба, както и въвеждането с обратна сила на основания за относителна недействителност на сделки, при чието извършване лицата са се доверили на действащото към този момент законодателство. Така че наведените там аргументи са в голяма степен неотнормими към настоящата дискусия.

1.3. Разглежданият ЗИД въвежда още едно изменение на чл. 62, ал. 1 СК – добавянето на четвъртото изречение, според което „съдът решава спора, като взема предвид интереса на детето“. Това изречение действително създава редица теоретични и практически затруднения. Неговото въвеждане е в дисхармония с някои от основните характеристики на института на произхода. Показателно е, че подобен текст не се съдържа в нито едно от европейските законодателства, разгледани в т. 1.1. от настоящото изложение. De lege ferenda може да се препоръча този текст да бъде отменен. Особеностите му ще бъдат разгледани по-долу (в т. 2.2. от изложението), тъй като същото това изречение е добавено и в чл. 62, ал. 5 СК по отношение на оспорване на презумпцията за бащинство от трето лице. Проблемите, които то поражда обаче, по-скоро не водят до противоречие с разпоредба на Конституцията на Република България.

Въз основа на горния анализ може да бъде направен извод, че § 5 от ПРЗ на ЗИД на СК не противоречи на чл. 4, ал. 1 и чл. 14 от Конституцията в частта си относно срока по чл. 62, ал. 1, изр. трето СК.

2. Уреждането на право на трето лице, твърдящо, че е биологичен баща, да оспори презумпцията за бащинство, е нова за българското семейно право. То е характерно за множество европейски законодателства – *германското* (пар. 1600, ал. 1, т. 2 от Германския граждански законник), *френското* (чл. 333 от Френския граждански кодекс), *руското* (чл. 52, ал. 1 от Семейния кодекс на Руската федерация). Уреждането на подобна възможност в българското право следва да се приветства. Възприемането му е в съответствие и с чл. 8, ал. 1 от Европейската конвенция за правата на човека, според която всеки има право на неприкосновеност на личния и семейния си живот. В практиката на Европейския съд по правата на човека се приема, че определянето на правната връзка на бащата с предполагаемото му дете се отнася до неговия “личен

живот” (така Rasmussen v. Denmark, 28 ноември 1984 г., § 33, Серия А № 87, и R.L. and Others v. Denmark, № 52629/11, § 38, 7 март 2017 г.).

Текстът на чл. 62, ал. 5 СК поражда някои сериозни проблеми. Още тук обаче трябва да се посочи, че трудно може да бъде защитена тезата за противоконституционност на разпоредбата поради тези проблеми.

2.1. На първо място, законодателят не е уредил краен срок, в който може да се извърши оспорването на припознаването от трето лице. Следователно, оспорване може да има и когато припознатият е навършил пълнолетие. Това разрешение не кореспондира с възприетото в чл. 62, ал. 1 СК – оспорването на предположението за бащинство от презумптивния баща да може да се извърши до навършване на пълнолетие на детето. При възприетото в ал. 5 разрешение се стига до опасност третото лице да предяви иск за оспорване на бащинство десетки години след самото раждане, т.е. да се оспори бащинството на пълнолетно лице, вероятно създало вече свое семейство. В такава хипотеза ще бъде засегнат правният статус не само на припознатия, но и на още редица свързани с него лица – ще се изменят бащиното и фамилното име на припознатия, фамилните имена на неговите деца (арг. от чл. 14 от Закона за гражданската регистрация) и евентуално съпруг (арг. от чл. 12 СК) и т.н. Подобно разрешение представлява нарушение на принципа на стабилността – един от основните принципи, върху които е изградена правната уредба на произхода⁴.

Това нарушение става още по-интензивно с оспорената разпоредба, според която едногодишният срок за предявяване на този иск в случаи, по отношение на които обстоятелствата са били налице преди влизане на ЗИД, тече от влизането му в сила. По този начин се дава възможност на трети лица, твърдящи своето бащинство, да оспорят бащинството на лица, установено чрез презумпция, неограничено назад във времето. Такова оспорване би могло да се извърши както по отношение на лица, родени при действието на Семейния кодекс от 2009 г., така и за такива родени преди него – оспорената разпоредба, за разлика от пар. 4 от ПЗР на ЗИД, не ограничава тази възможност само досежно произход от баща, установен при действието на СК от

⁴ Този принцип, наред с принципа на истинността, е признат от доктрината като един от основните в материята на произхода – вж. Ненова, Л. Семейно право на Народна република България. С.: Наука и изкуство, 1977, с. 340; Константинов, Д. Произходът по българското семейно право. С.: Наука и изкуство, 1973, с. 10-12; Цанкова, Ц. в: Цанкова, Ц., М. Марков, А. Станева, В. Тодорова, Веселин Петров, Е. Балевска, Б. Дечева, В. Мичева. Семейен кодекс. Приложен коментар. С.: Труд и право, 2015, с. 229; Матеева, Ек. Семейно право на Република България. С.: ВСУ „Черноризец Храбър“, 2010, с. 325-327

01.10.2009 г. Това разрешение създава опасност от нарушаване на сигурността в множество семейства.

2.2. На второ място, в разпоредбата на чл. 62, ал. 5 е установено, че съдът решава спора, като взема предвид интереса на детето. Това законодателно решение буди недоумение. Тълкуването му може да доведе до единствения възможен извод, че дори в производството да се установи, че детето не произхожда от презумптивния баща, а от ищеца, то съдът би могъл да отхвърли иска, ако уважаването му би довело до застрашаване на интереса на детето⁵. Това противоречи изцяло на същността на произхода като институт, както и на целта на средствата за установяване и оспорване на произхода. То се конфронтира и с принципа за истинност на произхода. Целта на оспорването на произхода е да се разкрие пътя към установяване на действителния такъв. Истинността на произхода няма как да е предпоставена от родителския капацитет на презумптивния баща или на ищеца по този иск. В литературата този текст вече е обект на основателна критика. Проф. Цанка Цанкова подчертава, че титулярството на родителските права, предопределено от произхода, е нещо съвсем различно от упражняването им; че наличието на тази разпоредба нарушава сигурността на произхода, който вече би се определял не от зачеването, а от допълнителни обстоятелства, различни от биологичното произхождение⁶. В тази връзка следва да се добави, че в българската правна теория и съдебна практика безспорно се приема, че произходът е биологична връзка между детето и неговия родител⁷. Единственият факт, детерминиращ тази връзка между баща и дете, е зачеването (презумпцията за бащинство, искът за установяване на бащинство и припознаването са способи за установяване на този вече настъпил юридически факт). Тази връзка съществува, дори бащата и детето да не подозират за нея.

⁵ Интересен е въпросът как би изглеждал диспозитивът на това решение, с което се отхвърлят иска за оспорване на бащинство на презумптивния баща и искът за установяване на бащинство на биологичния баща, при все че в мотивите на решението се приема, че детето произхожда не от първия, а от втория. Извън правнологическия проблем, тук възниква въпросът за оповестяването чрез официален съдебен акт на факти от дълбоко интимния свят на лицата и то без никакви правни последици на това разгласяване.

⁶ Цанкова, Ц. Няколко думи за промените в института на произхода през 2020 г. – Собственост и право, 2020, No 12, с. 38-40

⁷ Така Чавдаров, Л. в: Бъров, Б., Л. Чавдаров, Ц. Дамянов, Д. Константинов. Въпроси на семейното право. С.: Наука и изкуство, 1956, с. 172; Константинов, Д. Произходът по българското семейно право. С.: Наука и изкуство, 1973, с. 7, а по отношение конкретно на бащинството – с. 41; Меворах, Н. Семейно право. С.: Наука и изкуство, 1962, с. 45; Ненова, Л. Семейно право на Народна република България. С.: Наука и изкуство, 1977, с. 338; Цанкова, Ц. в: Цанкова, Ц., М. Марков, А. Станева, В. Тодорова, Веселин Петров, Е. Балева, Б. Дечева, В. Мичева. Семейен кодекс. Приложен коментар. С.: Труд и право, 2015, с. 227; Матеева, Ек. Семейно право на Република България. С.: ВСУ „Черноризец Храбър“, 2010, с. 322, а по отношение конкретно на произхода от баща – с. 336

Така че предпоставянето на нейното установяване по съдебен ред от интереса на детето противоречи на самата същност на произхода като правопораждащ юридически факт на семейното право. Налице е необходимост от отмяна на разглежданата разпоредба.

Обстоятелството, че законодателят придава несъщинско обратно действие и на тази разпоредба, не предизвиква колизия с конституционни норми. Напротив, ако такова действие не бе предвидено, би се стигнало до едно неравноправно третиране на третите лица, твърдящи, че детето произхожда от тях. Част от тях биха могли да оспорят презумпцията за бащинство, а част от тях – не, като единственото основание за различно третиране би било моментът на узнаване за раждането (тук са относими аргументите от т. 1.2. от настоящото правно мнение). Такова третиране би представлявало нарушение на принципа на справедливостта – един от основните принципи в гражданското право, според който следва да се закриля всеки един признат от нормите на гражданското право интерес⁸, като се търси максимално съчетаване на интересите на отделните правни субекти. В случая става въпрос както за еднаквата защита на интересите на твърдящите, че са биологични бащи, така и за съчетаване както на техните интереси, така и на останалите намесени лица – детето, майката, презумптивния баща.

3. Изложената остра колизия между, от една страна, обуславянето на оспорването на произхода от интереса на детето и на липсата на законовоустановен краен срок, в който трето лице може да оспори презумпцията, и от друга страна, същността на института на произхода, уреден в СК с императивни норми, може все пак да послужи за аргументиране и на противното становище – че разпоредбите на чл. 62, ал. 1, изр. трето и на чл. 62, ал. 5 СК противоречат на чл. 4, ал. 1 и/или на чл. 14 от Конституцията. **Въпреки това, дори да се достигне до този извод, то това не води до противоконституционност на разпоредбата на § 5 от ПЗР на ЗИД на СК.** Цитираната разпоредба гарантира единствено еднакво третиране на презумптивните бащи и на лицата, твърдящи, че са биологични бащи. Такова еднакво третиране е необходимо, независимо дали в определена своя част разпоредбите на чл. 62, ал. 1 и 5 бъдат обявени за противоконституционни или бъдат изменени от законодателя. Казано по друг начин, независимо от текста на чл. 62, ал. 1 и 5, ако въведените изменения се запазят в някакъв вид, то те следва да се разпростират и върху заварените правоотношения.

⁸ Павлова, М. Гражданско право. Обща част. С.: Софи-Р, 2002, с. 47-48

Като извод може да се посочи, че изложените по-горе проблеми, породени от изменението на Семейния кодекс от ДВ, бр. 103 от 04.12.2020 г., действително пораждават нуждата от спешна законодателна интервенция. Може да се препоръча отмяната на чл. 62, ал. 1, изречение четвърто, както и на чл. 62, ал. 5, изречение трето СК. В чл. 62, ал. 5 следва да се установи, че третото лице може да предяви тези иски не по-късно от навършване на пълнолетие на детето. Въпреки това, тези текстове сами по себе си трудно могат да бъдат окачествени като противоконституционни. Те отразяват определено законодателно виждане, което дори да търпи критика, не влиза в колизия с чл. 4 и чл. 14 от Конституцията. Следователно, § 5 от ПРЗ на ЗИД на СК също не е противоконституционен на основание на връзката си с тях. Цитираният параграф не противоречи на Конституцията и поради несъщинското обратно действие (действието върху заварени правоотношения), което придава на цитираните разпоредби. Именно това действие предпазва ЗИД от противоконституционност – като избягва различно третиране на лица, научили определени обстоятелства относно произхода в различен период от време.

Още веднъж благодаря за възможността да изложа становището си.

С почит:.....

/доц. д-р Венцислав Л. Петров,

СУ „Св. Климент Охридски“/